

Calluna

27(4) 2010

Calluna

Utgiven i samarbete mellan
VÄSTERGÖTLANDS BOTANISKA FÖRENING och
BOTANISKA FÖRENINGEN I GÖTEBORG
Redaktör: Gunnar Weimarck

ÅRG. 27 2010 NR 4
ISSN 2000-2335

VÄSTERGÖTLANDS BOTANISKA FÖRENING

Plusgiro: 482 38 80-2 **Årsavgift:** 75 kr
Adress: Biologiska museet
4:e Villagatan 6 504 53 Borås

Hemsida:

STYRELSE:

Ordf: Anders Bohlin
Halltorpsgatan 14 461 41 Trollhättan
0520-35040 anders.bohlin@telia.com

V ordf: Gösta Börjeson
Dammgatan 10 566 32 Habo
036-40611 gosta.borjeson@swipnet.se

Sekr: Karin Kjellberg
Stenum Västtomten 532 94 Skara
0511-61007 kjellberg.karin@telia.com

Kassör: Olof Janson
Kårtorp 1 533 97 Götene
0511-53026, 53016

Övriga: Ulla-Britt Andersson
Torsö, Källeberg 2 542 91 Torsö
0501-21105

Anders Bertilsson
Bäcksholm 565 91 Mullsjö
0392-23015 bertilsson.gravsjo@telia.com

Michael Johansson
Bodagatan 27 507 42 Borås
0704-552247 0704552247@bredband.net

Peter Laudon
Ryttaregårdsv. 14 532 73 Varnhem
0511-60586 peterlaudon@telia.com

Erik Ljungstrand
Järkholmsv., pl 614 436 56 Hovås
0708-559628

Enar Sahlin
Box 3 430 63 Hindås
0301-10848 enar.sahlin@swipnet.se

Rapportmottagare: Lennart Sundh

Floraväktarsamordnare: Enar Sahlin
Exkursjonskommitté: Anders Bertilsson
Erik Ljungstrand

BOTANISKA FÖRENINGEN I GÖTEBORG

Plusgiro: 52 41 55-9 **Årsavgift:** 100 kr
Adress: c/o Inst. f. botanik o. miljövetenskap
Box 461 405 30 Göteborg

Hemsida

E-post:

STYRELSE:

Ordf: Gunnar Weimarck
Kullstigen 5 436 40 Askim
031-414655 weimarck@telia.com

V ordf: Aimon Niklasson
Trolltjärn 18 436 40 Askim
031-261378 aimon@bahnhof.se

Sekr: Erik Ljungstrand (se vänsterspalten)

V sekr: Staffan Wall
Gibraltargatan 44 412 58 Göteborg
031-160560 wall@chem.gu.se

Kassör: Sören Svensson
Båtsman Grås g. 11 422 57 Hisings Backa
031-523865 / 0703-222403
soren.svensson@mbox303.tele2.se

Övriga: Kenneth Bergerson
Karduansmakareg. 26 415 07 Göteborg
031-266637
kenneth.bergerson@cgcarkitekter.se

Ragnhild Crawford
Önneröd 150 442 72 Kärna
0303-226123
ragnhild.neil.crawford@gmail.com

Claes Gustafsson
Balsebrunnsvägen 21 430 82 Donsö
031-973861 / 0703-210641
claes.gustafsson@dps.gu.se

Mari Källersjö
Carl Skottsbergs Gata 22 413 19 Göteborg
031-741 11 02
mari.kallersjo@vgregion.se

Enar Sahlin (se vänsterspalten)

Floraväktarsamordnare: Enar Sahlin
Exkursjonskommitté: Erik Ljungstrand
Eva Andersson
Kenneth Bergerson
Ingvar Bergström
Kristoffer Hahn
Maj Fagerberg

Tack, Leif-Eric!

Anders Bohlin

Halltorpsgatan 14, 461 41 Trollhättan, anders.bohlin@telia.com

Leif-Eric Aronsson, Drottningkullen 2009. —
Foto Enar Sahlin.

Sedan Västergötlands Botaniska Förening bildades 1984 intill 2010 har du varit en klippa i vår styrelse. Under de 16 åren 1989 till 2005 har du kämpat som redaktör för *Calluna*, jagat manus, skrivit om, klippt och klistrat. Du har jobbat med distributionen både av *Calluna* och av *Västergötlands Flora*. Vi har fått komma till dig på Biologiska Museet och ha våra styrelsemöten och blivit undfågna-
de med kaffe, bröd och "Västgötakloster" och "Läckökorv".

Med andra ord så har du skämt bort oss på flera olika sätt. Självfallet kommer vi att sakna dig när du nu har valt att dra dig tillbaka efter din långvariga insats. Vi vill härmed uttrycka vår stora tacksamhet för allt du har gjort för VBF genom åren och önskar dig allt gott i framtiden.

Dina vänner i styrelsen,
genom ordförande Anders Bohlin

Praktlav *Xanthoria elegans* funnen på ett parkeringshus i Göteborg (Vg)

Aimon Niklasson

Trolltjärn 18, 436 40 Askim, aimon@bahnhof.se

Staffan Wall

Gibraltargatan 44, 412 58 Göteborg, wall@chem.gu.se

Praktlav *Xanthoria elegans* gör förvisso skäl för sitt namn men var ett något överraskande fynd när vi undersökte den övre singelförstärkta betongmuren på parkeringshuset ovanför Barnsjukhuset, vid Östra sjukhuset i Göteborg den 18 sept 2009, för att se om det bland alla kuddmossorna också fanns några intressanta lavar. Betongmuren byggdes år 1973 och har besökts regelbundet sedan 1978 av en av oss (AN), men egentligen först sedan de första volymerna av Nationalnyckeln (mossor) kommit har murens växtsamhällen blivit uppmärksammade. Under senare år har parkeringshuset låsts för allmänheten. Ett 25-tal lavar upptäcktes genom några timmars letande men flera kräver mikroskopisk undersökning för säker artbestämning, varför här endast meddelas fyndet av praktlav.

Praktlav är ju en vanlig lav i fjällen, helst på kalkhaltig berggrund och ända upp på topparna. Den går även ut till Bottenhavskusten. Vidare är den också tydligt gynnad av fågelspillning. I södra Sverige har den sin rikaste förekomst

runt Vätterns stränder och åtminstone en lokal i närheten av Karlsborg är belägen inom Västergötland. Enligt Nannfeldt & Du Rietz (1945) i *Vilda växter i Norden* anses förekomsten av laven gynnas av det kalla vattnet i Vättern. Märkligt är också att den förekommer på stenblock i sanden på Gotska Sandön.

Laven är däremot vanlig på högre höjder i södra och mellersta Europa (Wirth 1995) och finns såväl i Arktis som i Antarktis. I Amerika och Asien förekommer den likaledes i bergstrakter på hög höjd. Den har således en mycket vid utbredning. Man har också skäl att tro att det rör sig om en genetiskt heterogen art och att den troligen innehåller flera väl skilda taxa.

Praktlav *Xanthoria elegans* förekomst i södra Sverige. (Högernsida, överst)
Stor röd prick = den nya lokalen i Göteborg.

Praktlav *Xanthoria elegans* tillsammans med vägglav *Xanthoria parietina* längst till vänster från den aktuella lokalen 18 sept. 2009. — Foto Aimon Niklasson. (Högernsida, nederst)

Ett fynd (2005) från en gravsten i Naums socken (Vg) har rapporterats av Stridvall & Stridvall (2010), och ett fynd nära sjön Roxen (Ög) har rapporterats i Artportalen 2010 av M. Hagström. Så vitt vi hittills vet är de lokaler kända i södra Sverige som visas på kartan där vi kompletterat en karta efter T. Hasselrot från 1945 (i Nannfeldt & Du Rietz) med den nya lokalen i Göteborg samt med tillägg av uppgifter från tillgänglig litteratur och artportalen; Søchting (1989), Thor (1992), Arup m. fl (2004).

Frågan har redan ställts: kommer den från norr eller söder? En genetisk DNA-undersökning kan förmodligen ge svar på denna fråga. Fler fynd i Göteborgstrakten är mycket sannolika. Varför inte gå ut och leta på lämpliga lokaler. Till exempel på betongkonstruktioner där fåglar ofta sitter.

Referenser

- Artportalen. 2010. (<http://www.artportalen.se>)
- Arup, U., Westberg, M. & Fröberg, L. 2004. Praktlav, *Xanthoria elegans* — en art på frammarsch eller kanske inte... *Lavbulletinen* 2:58–59.
- Hasselrot, T. E. 1953. Nordliga lavar i Syd- och Mellansverige. *Acta Phytogeographica Suecica* 33.
- Nannfeldt, J. A. & Du Rietz, G. E. 1945. *Vilda växter i Norden*. Stockholm.
- Stridvall, L. & Stridvall, A. 2010. Lavfloran på kyrkogårdar i Västra Götalands län. *Lavbulletinen* 1:3–87.
- Søchting, U. 1989. *Xanthoria elegans* spreading in Denmark. *Graphis Scripta* 2:167.
- Thor, G. 1993. Lavfloran på Visingsö. *Graphis Scripta* 5:105–116.
- Wirth, V. 1995. *Die Flechten Baden-Württembergs*. Stuttgart.

Manusstopp för *Calluna* (1) 2011

Bidrag till häfte 1 nästa år emotses med intresse. De måste vara redaktören till handa allra senast måndagen den 7 februari 2011. Bäst är att sända både text och eventuella bilder, gärna digitala färgbilder, med e-post till weimarck@telia.com,

texten helst dessutom på papper till Gunnar Weimarck, Kullstigen 5, 436 40 Askim.

Redaktören

Till minne av Berit Eriksson

Gunnel Johansson

Tubogatan 4, 417 16 Göteborg

Botaniska Föreningen i Göteborg har förlorat en av sina äldsta och trognaste medlemmar, Berit Eriksson, som blev medlem redan 1940. Genom åren har hon deltagit i åtskilliga sammankomster, exkursioner och resor, bland vilka påsklovsresorna till Medelhavsländerna (under Åslög Dahls ledning) var särskilt minnesvärda. — På Svampklubbens möten var Berit en flitig gäst sedan dess start på 1960-talet.

Många botanister har fina minnen från torpet Björs i Småland, där Berit och hennes man John var ett gästfritt värdpar.

I många år fram till sin pensionering var Berit biologilärare vid Burgårdens gymnasium. Hon var mycket konstintresserad och kunde som pensionär ägna sig åt bl.a. akvarellmålning. Hon blev mycket skicklig i att återge natur och djurs och växters karaktär.

Berit var en omvittnat generös och mycket väfnast person och hade lyckan att ha ett ovanligt lättsamt sinnelag. Hon hade förmågan att se det positiva i alla situationer och hade nära till skrattet.

Traditionsenligt samlade Berit sina vänner på sin födelsedag i februari i år då hon fyllde 89 år, och som vanligt stod bl.a. en läcker svampsmörgås på menyn.

Det är många som har Berit att tacka för sitt intresse för och kunskap om

Berit Eriksson i svampskogen.

naturen, dess djur, växter och speciellt svampar.

En av dessa är jag, som saknar min glada, mångåriga vän och kollega oerhört.

Ny fälthandbok för mossor

Aimon Niklasson

Trolltjärn 18, 436 40 Askim, aimon@bahnhof.se

Man uppskattar att det finns cirka 20000 relativt väl beskrivna arter av mossor och levermossor (s.lat.) i världen, varav ca drygt 1250 arter (inkl. en del i naturen igenkännbara underarter och varieteter) finns i Sverige (Hallingbäck m.fl. 2006), och drygt 1050 arter finns på de brittiska öarna.

Efter att flera floraprojekt nu genomförs i Sverige har ett ökande intresse uppstått för övriga botaniska entiteter som mossor och lavar.

I Sverige har sedan ett kvarts sekel funnits en utmärkt fälthandbok med utförliga nycklar till nästan samtliga arter och ett stort bildmaterial (ca 250 arter, Hallingbäck & Holmåsen 1985).

De två första banden av *Nationalnyckeln* om akrokarpa mossor (kuddmossor) (Hallingbäck m.fl. 2006, 2008) beskriver i bild och utförlig text samtliga arter men kan knappast hanteras i fält.

Då de brittiska öarna med sitt klimat rätt mycket liknar vår västkust kan det därför vara av stort intresse att det nu utkommit en ny engelsk fälthandbok utgiven av the British Bryological Society i egen regi, *Mosses and Liverworts of Britain and Ireland, a field guide* (2010). Detta verk, med tunna plastade omslag (21,5×15,5×3 cm), innehåller nästan 750 fotografier. Dessa är av hög kvalitet, och

viktiga detaljer är utmärkta med en linje på liknande sätt som Peterson en gång så framgångsfullt införde i sina fågelböcker. Tecknade bladdetaljer finns ibland i marginalen. En eller ibland två arter på samma sida med beledsagande text och karta med en prick för varje 20×20 km yta. En färgmarkering på bladens övre del markerar om det är levermossor, vitmossor, akro- eller pleurokarper. Även om mossorna, ej som i viss lavlitteratur, står i bokstavsordning så hittar man ganska lätt bland alla arterna. Nio sidor beskriver olika miljöer och vilka mossor som är typiska för dem. Registret med de vetenskapliga artepiteterna förskjutna i sidled i förhållande till släktnamnen gör att man snabbt hittar dessa. En finess är att synonymerna anges med grå text! På omslagens insidor finns schematiska teckningar på anatomiska detaljer med engelska namn som gör texten lättförstådd!

Naturligtvis förekommer inte alla arter överlappande, men t.ex. så finns av de ca 200 avbildade levermossorna ca 150 i Sverige. Av vitmossor (*Sphagnum*) finns i den nya boken 34 foton (en översiktsbild och en närbild av varje art), varav 2 ej finns i Sverige. I den ovannämnda fälthandboken finns samtliga 13 avbildade med i den nya boken. Dessutom kan ju

kanske kunskapen om ytterligare arter på de brittiska öarna stimulera till nyupp-täckter på vår västkust!

En uppdaterad förteckning över moss-litteratur finns i *Svensk Botanisk Tidskrift* (Lönnell 2010) där det dock inte framkommer att denna förträffliga flora dessutom kan beskådas innan ev. köp genom att den lagts ut på internet (se Referenser)! (Obs! man behöver ej logga in) Detta är således medvetet för att uppmuntra till användning istället för att enbart se till intäktsidan. Att få se den vita huldremossan i bild betalade hela boken (ca 25 GBP)! Att verket finns på internet gör att man kan följa uppdateringar utan att behöva köpa ny bok.

Därtill har vi ju två relativt nyligen publicerade lokala mossinventeringar på Västkusten; först *Sotenäsets mossor* av Sven Bergqvist och Evastina Blomgren (1998) samt *Göteborgstraktens mossor* utgiven av Hallingbäck m.fl. (2008).

Så med dessa böcker i ryggsäcken samt lupp, sprayflaska och avklippta finger-

vantar kan du bidra till kännedomen om mossorna där du bor. Vinterhalvåret är en mycket lämplig årstid! Rapportera till artportalen. Vissa mossor kräver mikroskopering men låt dig inte avskräckas! Vi har en mikroskoperingskväll under vintern i vårt program. Var god se detta!

Referenser

- Atherton, I., Bosanquet, S. & Lawley, M. 2010. *Mosses and Liverworts of Britain and Ireland, a field guide*. British Bryological Society. <http://www.bbsfieldguide.org.uk/> http://rbg-web2.rbge.org.uk/bbs/Activities/Field_Guide_order.htm
- Bergqvist, S. & Blomgren, E. 1998. *Sotenäsets mossor*. Lund.
- Hallingbäck, T., Carlsson, P., Johansson, P., Kristensson, G. & Sögård, P. 2008. *Göteborgstraktens mossor*. Föreningen Mossornas Vänner, Uppsala.
- Hallingbäck, T., Hedenäs, L. & Weibull, H. 2006. Ny checklista för Sveriges mossor. *Svensk Bot. Tidskr.* 100(2):96–149 (fri att läsas som pdf-fil på internet: <http://www.sbf.c.se/index.php?id=305>)
- Hallingbäck, T. & Holmåsen, I. 1985. *Mossor, En fälthandbok*, Stockholm.
- Hallingbäck, T., Lönnell, N., Weibull, H., Hedenäs, L. & von Knorring, P. 2006. *Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Bladmossor: Sköldmossor–blåmossor*. Uppsala.
- Hallingbäck, T., Lönnell, N., Weibull, H., von Knorring, P., Korotynska, M., Reisborg, C. & Birgersson, M. 2008. *Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Bladmossor: Kompaktmossor–kapmossor*. Uppsala.
- Lönnell, N. 2010. Guide till mossfloran. *Svensk Bot. Tidskr.* 104(5):363–366.
- Några av de floran som nämns i artikeln. — Foto Aimon Niklasson.

Föreningens resa genom Estland, Lettland och Litauen år 2010

Erik Ljungstrand

Järkholmsv., pl 614, 436 56 Hovås

Enar Sahlin

Box 3, 430 63 Hindås, enar.sahlin@swipnet.se

Den 8–18 juli 2010 anordnade Botaniska Föreningen i Göteborg tillsammans med Västergötlands Botaniska Förening och Lunds Botaniska Förening en upplevelserik exkursion till Baltikum. En mera omfattande reseberättelse finns att läsa i *Svensk Botanisk Tidskrift* (Blomgren 2010); här återges framför allt två listor, en över de lokaler vi besökte och en annan över de mera intressanta växter som skådades.

Trettio personer under kunnig ledning av Leif Andersson började exkurrerandet redan i Tallinns (Revals) omgivning. Färden gick vidare söderut genom de tre ländernas östra delar, där vi bland annat besökte Estlands stora sjö Peipsi (Peipus), lettiska Daugavas (Dynas) artrika floddal och litauiska nationalparken Dzūkija nära vitryska och polska gränsen. Därefter fortsatte färden norrut längs Östersjökusten via lettiska lokaler till Ösels (Saaremaa) och västra Estlands rika kalkflora och avslutades åter i Tallinn.

Stort utbyte fick vi med de lokala botanister som mötte upp och välvilligt visade oss sina pärlor i lövängar och

tallmoar, på flodstrandängar och alvarmarker. Vi minns gärna sandesparsetten i Mustoja-tallskogen, Pokrata-sjön symmetriskt täckt av blommande sjönöt, den sällsynta rosenporren i dikeskanten nära Slutiski, litauisk rosenblom i floden Ūlas rasbranter, mängden brudslöja i Papes dynlandskap, den ryska sabelliljan på fälten i Rannametsa samt den överdådigt blommande strandirisen ute på Ösel. De många banvallarnas artrika ruderatflora inte att förglömma!

På den välplanerade resan fick vi också bekanta oss med ländernas kultur, inte minst som matupplevelse. Leif hade verkligen bemödat sig om att erbjuda ett rikligt urval av baltiska och ryska kulinariska specialiteter.

Tack Leif för en synnerligen väl planerad och genomförd exkursion i Baltikum 2010!

Referens

Blomgren, E. 2010. Botanisk resa i Baltikum. *Svensk Bot. Tidskr.* 104(6):414–422.

Bland taggreva *Echinocystis lobata*, bäckmåra *Galium rivale* och bärglim *Cucubalus baccifer* i floden Daugavas strandsnår. Slutiski 11 juli. — Foto Enar Sahlin. (Till vänster)

Dianthus borbasii på strandängen vid floden Merkys. Dzukija nationalpark 14 juli. — Foto Enar Sahlin. (Nedan till vänster)

Rysk sabellilja *Gladiolus imbricatus* på strandängar vid Rannametsa 16 juli. — Foto Enar Sahlin. (Nedan till höger)

Besökta lokaler

ESTLAND 8–10 juli

Estland torsdag 8 juli

- 1 Nõmme, Liiva järnvägsstation (ruderatmark, banvall)
- 2 Ülemiste industriområde (ruderatmark)
- 3 Lasnamäe klint (torräng/alvar vid klintkant)
- 4 Laisila löväng (kulligt kame-landskap)
- 5 Rakveres/Wesenbergs slottsruin (ängskullar och park)
- 6 Vinni, S om Rakvere/Wesenberg (gammal ekskog)

Estland fredag 9 juli

- 7 Ontika, Saka möis (klintskog, sandstrand)
- 8 Rannapungerjas utlopp i sjön Peipsi/Peipus (dynlandskap med tallskog och strandvegetation)
- 9 Lähde, N om Tartu/Dorpat (skogskärr)
- 10 Kabina, Ö om Tartu/Dorpat (vägkant och fuktäng)
- 11 Lüübniitsa, Ö om Räpina vid sjön Peipsi/Peipus (vatten- och strandvegetation)

Estland lördag 10 juli

- 12 Mustoja (sandig kalkrik tallskog och våtmark)

LETTLAND 10–12 juli

Lettland lördag 10 juli

- 13 Balvi (parkdamm)
- 14 Pokratas ezers (*Trapa*-sjö)
- 15 Daugavpils/Dynaborg (stadsexkursion)

Lettland (i Daugavas/Dynas dalgång) söndag 11 juli

- 16 Rudani (skogsväggkant i blandskog)
- 17 Slutiski kullar (torrbacke, betesäng)
- 18 Slutiski älvstrand (strandängar med ängsnår)
- 19 Kraslava bro (åstrandsslutning)
- 20 Indrica å (åkant med lövskog)
- 21 Sprugu gravas (ängsskog)
- 22 Lazdukalni (rik lövskogsslutning)

Lettland måndag 12/7

- 23 Daugavpils/Dynaborgs rangerbangård, Skirotava (ruderatmark, banvall)
- 24 Daugavpils/Dynaborgs järnväg, Vecstropi järnvägsstation (ruderatmark, banvall)
- 25 Daugavpils/Dynaborgs järnväg, norra banområdet (ruderatmark, banvall)
- 26 Kalküni (väggkant, ej avstigning)
- 27 Liginich (torrbacke, sandig sydslänt)
- 28 Sila ezers (vattenvegetation)
- 29 Daugavpils/Dynaborg (stadsexkursion, promenad till lokal 30)
- 30 Daugavpils/Dynaborgs järnväg, NV om staden (banvall)

LITAUEN 13–15 juli

Litauen tisdag 13 juli

- 31 Dūkštas, sjön Parsvetas (vattenvegetation och arter från Ružas-sjön)
- 32 Söder om Ignalina, nära Sariai (träda, åkermark)
- 33 Vilnius/Vilnas botaniska trädgård, Kairėnuose (lövskog)
- 34 Varnikai, nära Trakai (torrbacke)
- 35 Varniku minskas (gammal ek-granskog)

Litauen (lokaler i Dzūkija nationalpark) onsdag 14 juli

- 36 Merkinė, bron vid Nemunas/Njemen älv (skog, älvbrink)
- 37 Merkys floddal (torrbacke)
- 38 Merkys floddal (frodig bäckdal)
- 39 Merkys floddal (torrbacke, snår, strand)
- 40 Puvociiai (fuktäng, damm)
- 41 Varena (talltorrskog, stor vägslänt)
- 42 Ūlos akis, floden Ūla (tallskogsravין)
- 43 Nära Mancigire (tallskog, källbäcksravin)
- 44 Mancigire by (odlingsmarker)
- 45 Marcinkonys etnografiska museum och by (trädgård etc.)
- 46 Marcinkonys järnvägsstation (ruderatmark)

Litauen torsdag 15 juli

- 47 Kaunas/Kovno (damm, ruderatmark)
- 48 Klaipėda/Memel (ruderatmark)

LETTLAND 15–16 juli

Lettland torsdag 15 juli

- 49 Papes (dynlandskap vid Östersjön)
 50 Norr om Kuldiga/Goldingen nära Ventas
 (bäckdråg i barrskog)
 51 Kuldiga/Goldingen, Ventas Rumba
 (fall, vattenvegetation)

Lettland fredag 16 juli

- 52 Renda, Isolini nära Abava (vägkant i jord-
 brukslandskap)
 53 Saulkratsi, N om Riga (ruderatmark)

ESTLAND 16–18 juli

Estland fredag 16 juli

- 54 Rannametsa (betade strandängar vid
 Östersjön)
 55 Nedrema (löväng)
 56 Puhtu (kalkrik strandäng)

- 57 Virtsu färjeläge (vattenvegetation)

Estland (Saaremaa/Ösel) lördag 17 juli

- 58 Viidumäe (kalktallskog, kalkmyr/extrem-
 rikkärr, kalkkällor, lövskog)
 59 Keskranna, V om Kuressaare/Arensborg
 (dyntallskog)
 60 Nära Löö, SV om Kuressaare/Arensborg
 (alvar)
 61 Viidumäe (kärrmark)
 62 Kipi-Koovi matkakeskus (tallskog,
 vägkant, strandäng)

Estland söndag 18 juli

- 63 Kuivastu färjeläge på Muhu/Moon
 (vägkant)
 63 S om Rapla/Rappel, Tõrasoo (vägkant,
 rikkärr)
 64 S om Rapla/Rappel, Tõrasoo (rikkärr,
 kalktallskog)
 65 Rapla/Rappel (å-vegetation)
 66 Jalase (kalktallskog, karstalvar)

Mera intressanta arter noterade i Estland, Lettland och Litauen under resan 8–18 juli 2010.
 (Numren hänvisar till lokallistan ovan. Uppgift inom [] betyder att växten förevisades men inte
 på sin växtplats)

	Estland	Lettland	Litauen
gråsträfsse <i>Chara contraria</i>	58		
busksträfsse <i>Chara vulgaris</i>	58		
gotlandsfräken <i>Equisetum × moorei</i>	59		
månblåsbräken <i>Botrychium lunaria</i>		27	
ormtunga <i>Ophioglossum vulgatum</i>	61		
murruta <i>Asplenium ruta-muraria</i>	60, 67		
spetsdaggvide <i>Salix daphnoides</i> ssp. <i>acutifolia</i>	8	23	36
alpdaggvide <i>Salix daphnoides</i> ssp. <i>daphnoides</i> var. <i>daphnoides</i>		49	
rosmarinvide <i>Salix repens</i> ssp. <i>rosmarinifolia</i>	9, 55, 58, 61, 64, 65		
ängsvide <i>Salix starkeana</i>	4, 12, 60		
mandelpil <i>Salix triandra</i>	8		
ryskt korgvide <i>Salix viminalis</i> ssp. <i>rossica</i>		27	
buskbjörk (sumpbjörk) <i>Betula humilis</i>	64		
pontisk spindelört <i>Thesium ebracteatum</i>	65, 67		
linbladig spindelört <i>Thesium linophyllum</i>			34
mistel <i>Viscum album</i>			40, 46, 45
hasselört <i>Asarum europaeum</i>	4	22	35

	Estland	Lettland	Litauen
stor ormrot <i>Bistorta officinalis</i>	10		
vippskräppa <i>Rumex confertus</i>	2, 3	18, 29	39
ölandsmälla <i>Cbenopodium striatifforme</i>			46
lusfrö <i>Corispermum pallasii</i> s. lat.		23	39, 41, 44
rysk sodaört <i>Salsola kali</i> ssp. <i>ruthenica</i>		23	
vit amarant <i>Amaranthus albus</i>		23	
gräsnav <i>Arenaria procera</i> ssp. <i>glabra</i>	12		
litauisk rosenlim <i>Atocion armeria</i> ssp. <i>lithuanicum</i>			42
bärglim <i>Cucubalus baccifer</i>		18	
stor sandnejlika <i>Dianthus arenarius</i> ssp. <i>borussicus</i>	12, 59		41
<i>Dianthus borbassii</i>			39, 45
praktnejlika <i>Dianthus superbus</i>	10		
såpört <i>Gypsophila fastigiata</i>	12, 67		
brudslöja <i>Gypsophila paniculata</i>		49	44
sprödarv <i>Myosoton aquaticum</i>		20	
grönglim <i>Silene chlorantha</i>	12	23	36
nattglim <i>Silene noctiflora</i>		29	
kvastglim <i>Silene otites</i> s. lat. (incl. ssp. <i>borysthenica</i>)		23, 49	37, 41, 43
ryssglim <i>Silene tatarica</i>		25,	36
gul stormhatt <i>Aconitum lycoctonum</i> ssp. <i>lasiosomum</i>		20	
tovsippa <i>Anemone sylvestris</i>	3, 5, 67		
hjulmöja <i>Batrachium circinatum</i>			31
äkra riddarsporre <i>Consolida regalis</i>	1	25	
stor riddarsporre <i>Delphinium elatum</i>		20	
nipsippa <i>Pulsatilla patens</i>	12, 67		41
fältsippa <i>Pulsatilla pratensis</i>	12, 58, 59		
lundsmörblomma <i>Ranunculus elatior</i> (majsmörblommor <i>R.</i> sect. <i>Auricomus</i>)	4, 7	22	
borstsmörblomma <i>Ranunculus lanuginosus</i>			33
glansruta <i>Thalictrum lucidum</i>	10, 54		40
stor kustruta <i>Thalictrum minus</i> ssp. <i>majus</i> s. lat.		23	39
ökendådra <i>Alyssum desertorum</i>		23	
guldstenört <i>Alyssum montanum</i> ssp. <i>gmelinii</i>	59		
gotlandstrav <i>Arabis planisiliqua</i> ssp. <i>nemorensis</i>	10		
kålsenap <i>Erucastrum gallicum</i>	2		
kalkkrassing <i>Erucastrum supinum</i>	60, 63		
<i>Erysimum diffusum</i>		23	
hårdkårel <i>Erysimum marschallianum</i>	1, 2		
roseniberis <i>Iberis umbellata</i>	1		
bankrassing <i>Lepidium densiflorum</i>	1	15, 23	46
månviol <i>Lunaria rediviva</i>	7		
vattenfräne <i>Rorippa amphibia</i>	8, 11	18	
hårig åkersenap <i>Sinapis arvensis</i> var. <i>orientalis</i>	63		

	Estland	Letkland	Litauen
borstsenap <i>Sisymbrium loeselii</i>	1, 3	23, 25, 30	
volgasenap <i>Sisymbrium volgense</i>	1, 2		
[vattenfälla <i>Aldrovanda vesiculosa</i>]			[31]
blek fetknopp <i>Sedum hispanicum</i>	1		
kantig fetknopp <i>Sedum sexangulare</i>			37
hammarbytaclök <i>Sempervivum globiferum</i>	12	18, 24, 27	37
klippbräcka <i>Saxifraga adscendens</i>	67		
rysk småborre <i>Agrimonia pilosa</i>			33
svartoxbär <i>Cotoneaster niger</i>	58		
estniskt oxbär <i>Cotoneaster rannensis</i>	3		
rysk nejlikrot <i>Geum aleppicum</i>			36
gråfingerört <i>Potentilla arenaria</i>			37
styv fingerört <i>Potentilla recta</i>		30	
vildpäron <i>Pyrus pyraster</i>			39
kanelros <i>Rosa majalis</i>	1, 3, 12, 61, 67		
skogsbjörnbär <i>Rubus nessensis</i>	8		
blodtopp <i>Sanguisorba officinalis</i> s. lat.	55, 61, 64, 65		
klippoxel <i>Sorbus rupicola</i>	58		
(svensk) oxel <i>Sorbus intermedia</i>	5, 58, 60, 62		
sandvedel <i>Astragalus arenarius</i>			36, 37, 41
strandvedel <i>Astragalus danicus</i>	12, 67		36
lyckobladsbuske <i>Caragana frutex</i>		21	
fodergetruta <i>Galega orientalis</i>	9		
kärrvial <i>Lathyrus palustris</i>	55		39
ärtvial <i>Lathyrus pisiformis</i>	4, 67		
blålupin <i>Lupinus angustifolius</i>			44
sandesparsett <i>Onobrychis arenaria</i> ssp. <i>arenaria</i>	12		
luddvedel <i>Oxytropis pilosa</i>	58		
gråärt <i>Pisum sativum</i> var. <i>arvense</i>			44
rosenkronill <i>Securigera varia</i>	5,		36
alpklöver <i>Trifolium alpestre</i>	58, 67	24	
backklöver <i>Trifolium montanum</i>	1, 4, 5, 55, 56, 58, 60, 65, 67	17	41
brunklöver <i>Trifolium spadiceum</i>	54		
backvicker <i>Vicia cassubica</i>	58		
luddvicker <i>Vicia villosa</i> ssp. <i>villosa</i>			44
kärnnäva <i>Geranium palustre</i>	4, 9, 10, 54, 64	17, 21, 27	32, 33, 40
ängsnäva <i>Geranium pratense</i>	3, 5	18, 25	
ryssnäva <i>Geranium sibiricum</i>		15	33, 35
vargtörel <i>Euphorbia esula</i>	2	18, 23, 24	36
rosettjungfrulin <i>Polygala amarella</i>	60		
stort toppjungfrulin <i>Polygala comosa</i> ssp. <i>wolfgangiana</i>		17, 23	
asklönn <i>Acer negundo</i>	2, 5	15, 19, 25	36, 37
vårtbenved <i>Euonymus verrucosus</i>		18, 22,	35, 38, 39, 43
quarnkattost <i>Malva parviflora</i>		15	
vit kattost <i>Malva pusilla</i>		15	

	Estland	Lettland	Litauen
havtorn <i>Hippophaë rhamnoides</i>	2	49	
strandviol <i>Viola stagnina</i>	10		
klittviol <i>Viola tricolor</i> ssp. <i>curtisii</i>		49	
ljus solvända <i>Helianthemum nummularium</i>			
ssp. <i>nummularium</i>	3, 5, 67		
mörk solvända <i>Helianthemum nummularium</i>			
ssp. <i>obscurum</i>		23	
korsslamkrypa <i>Elatine hydro Piper</i>	11		
taggreva <i>Echinocystis lobata</i>		18, 19	37, 39
berggurka <i>Thladiantha dubia</i>		15, 19	
sjönöt <i>Trapa natans</i>		14	
sumpsträtta <i>Angelica palustris</i>	56		
flodsilja <i>Cenolophium denudatum</i>			36
doftkörvel <i>Chaerophyllum aromaticum</i>	9	17, 20–22, 51	33, 35
guldkörvel <i>Chaerophyllum aureum</i>	2, 5	26	
bergkörvel <i>Chaerophyllum hirsutum</i>		21	
slidsilja <i>Cnidium dubium</i>	10		
bredflikig jätteloka <i>Heracleum sosnowskyi</i>		26	32
spenört <i>Laserpitium latifolium</i>	58, 65		
preussisk spenört <i>Laserpitium pruthenicum</i>	10		
backsilja <i>Peucedanum oreoselinum</i>		27	41, 43
stor bockrot <i>Pimpinella major</i>	55		
sammetsbockrot <i>Pimpinella saxifraga</i> ssp. <i>nigra</i>	58		34
sommarsilja <i>Seseli annuum</i>			34
säfferot <i>Seseli libanotis</i>	60	23	36
ryl <i>Chimaphila umbellata</i>	12, 58, 59	16, 24	41, 43
finnmyrten <i>Chamaedaphne calyculata</i>	12		
grusviva <i>Androsace septentrionalis</i>	1		
majviva <i>Primula farinosa</i>	9, 54, 58		
backtrift <i>Armeria maritima</i> ssp. <i>elongata</i>			39, 44
flockarun <i>Centaureum erythraea</i>	60	49	
korsgentiana <i>Gentiana cruciata</i>	5	17	
ängsgentiana <i>Gentianella amarella</i>	60		
stålstjärna (stålört) <i>Swertia perennis</i>	9		
tulkört <i>Vincetoxicum hirundinaria</i>		18	37, 41
färgmadra <i>Asperula tinctoria</i>	3, 58, 67		
bäckmåra <i>Galium rivale</i>		18, 20, 51	36
slöjmåra <i>Galium schultesii</i>		22	
liten vaxblomma <i>Cerintho minor</i>		24	
piggfrö <i>Lappula squarrosa</i>		23	
sminkrot <i>Lithospermum arvense</i>		23	37
fäblommig förgätmigej <i>Myosotis sparsiflora</i>	1		
kritsuga <i>Ajuga genevensis</i>		23	
revsuga <i>Ajuga reptans</i>		22	35
humlesuga <i>Betonica officinalis</i>	10, 55	22	35
drakblomma <i>Dracocephalum ruyschiana</i>	65, 67		
rysk drakblomma <i>Dracocephalum thymiflorum</i>		23	

	Estland	Letland	Litauen
rosenplister <i>Lamium maculatum</i>	7	51	37
ullig hjärtstill <i>Leonurus cardiaca</i> ssp. <i>villosus</i>	5	15, 18, 29, 51	37
styvsyska <i>Stachys recta</i>		24	
stortimjan <i>Thymus pulegioides</i>	12	17	34
gul fingerborgsblomma <i>Digitalis grandiflora</i>			35
jordgalla <i>Gratiola officinalis</i>		18	
sandsporre <i>Linaria loeselii</i>		49	
strandflenört <i>Scrophularia umbrosa</i>		51	38
praktveronika <i>Veronica austriaca</i> ssp. <i>teucrium</i>	5		
axveronika <i>Veronica spicata</i>	1, 12, 59, 65	23	
finnögontröst <i>Euphrasia rostkoviana</i> ssp. <i>fennica</i>	58		
uddögontröst <i>Euphrasia stricta</i> var. <i>stricta</i>	60		
polsk natt och dag <i>Melampyrum nemorosum</i>			
var. <i>polonicum</i>	64		
öselskallra <i>Rhinanthus osiliensis</i>	58		
fjälltärt <i>Pinguicula alpina</i>	58		
sandkämpar <i>Plantago arenaria</i>		23	36, 44
ryskt blåträ <i>Lonicera caerulea</i> ssp. <i>pallasii</i>	64		
gulvädd <i>Scabiosa ochroleuca</i>			36, 37, 39
fältvädd <i>Scabiosa columbaria</i>	60		
ängstoppklocka <i>Campanula glomerata</i>			
ssp. <i>glomerata</i>	3, 4, 5, 9, 58	52	
ängsklocka <i>Campanula patula</i>	5, 54, 55		
vitrapunkel <i>Phyteuma spicatum</i>			33, 35
stor nysört <i>Achillea salicifolia</i>	8, 11	18	36
donaumalört <i>Artemisia austriaca</i>		30	
fältmalört <i>Artemisia campestris</i> s. lat.	1–3, 5, 12, 60	15, 24, 49, 52	34, 37, 43, 46
stenmalört <i>Artemisia rupestris</i>	60		
fläderskära <i>Bidens frondosa</i>			36
piggistel <i>Carduus acanthoides</i>		29, 30	
nickistel <i>Carduus nutans</i>		25	
olympistel <i>Carduus thoermeri</i>		25	
långbladig spåtistel <i>Carlina vulgaris</i> ssp. <i>stricta</i>	61, 65	16	39
spretklint <i>Centaurea diffusa</i>	2		
finnklint (ängsklint) <i>Centaurea phrygia</i>	4		
sandklint <i>Centaurea stoebe</i>		15, 23, 25	34, 36, 37, 43,
46			
risfibbla <i>Chondrilla juncea</i>		25	
kåltistel <i>Cirsium oleraceum</i>	9, 10, 67,		40
bäcktistel <i>Cirsium rivulare</i>			40
skånefibbla <i>Crepis biennis</i>	4	52	
sommarbinka <i>Erigeron annuus</i> s. lat.		29	36, 45
hedblomster <i>Helichrysum arenarium</i>		18, 24, 27	36, 42
smalbladig flockfibbla <i>Hieracium</i>			
<i>umbellatum</i> ssp.	8, 12		41
<i>Hieracium vagum</i> (savojfibblor <i>H. sect. Sabauda</i>)		22	
luddkrissla <i>Inula britannica</i>	11	18, 51	36

	Estland	Lettland	Litauen
sibirisk bandnocka (sibirstånds) <i>Ligularia</i>			
<i>sibirica</i>	9		
spjutskråp <i>Petasites spurius</i>	8		36
bitterfibbla <i>Picris hieracioides</i>		23, 30	48
<i>Pilosella echiioides</i> ssp. <i>echiioides</i>			41
revig blåfibbla <i>Pilosella praealta</i> ssp. <i>bauhinii</i>	4		
sommarrudbeckia <i>Rudbeckia hirta</i>			
var. <i>pulcherrima</i>			33
estnisk fjällskära <i>Saussurea alpina</i> ssp. <i>esthonica</i>	65		
gullstånds <i>Senecio paludosus</i>	11	18, 20	36
vårkorsört <i>Senecio vernalis</i>	1	25	
kal fettistel (kalmolke) <i>Sonchus arvensis</i>			
var. <i>glabrescens</i>			47, 48
stor haverrot <i>Tragopogon dubius</i>		30	
sandhaverrot <i>Tragopogon floccosus</i>			
ssp. <i>heterospermus</i>		49	
<i>Tragopogon gorskianus</i>			39, 41, 43
gullfrö <i>Xanthium strumarium</i>			36
kalmus <i>Acorus calamus</i>	11, 66	28, 51	
kupandmat <i>Lemna gibba</i>			40
röd andmat <i>Lemna turionifera</i>		13	
vattenkrans <i>Hydrilla verticillata</i>		28	
vattenaloe <i>Stratiotes aloides</i>	11		31
spädnate <i>Potamogeton panormitanus</i>			47
knölnate <i>Potamogeton trichoides</i>			47
havsnajas <i>Najas marina</i>		28	
rysslök <i>Allium angulosum</i>			39
kärrlilja <i>Tofieldia calyculata</i>	58		
rysk sabellilja <i>Gladiolus imbricatus</i>	10, 54		
strandiris <i>Iris sibirica</i>	61		
salepsrot <i>Anacamptis pyramidalis</i>	60		
ängsnycklar <i>Dactylorhiza incarnata</i>			
var. <i>incarnata</i>	54, 56, 58, 65		
vaxnycklar <i>Dactylorhiza incarnata</i>			
var. <i>ochroleuca</i>	65		
baltnycklar <i>Dactylorhiza majalis</i> ssp. <i>baltica</i>	54, 62		
<i>Dactylorhiza ruthei</i>	56		
östliga sumpnycklar <i>Dactylorhiza traunsteineri</i>			
ssp. <i>russowii</i>	58		
purpurknipprot <i>Epipactis atrorubens</i>	58, 65, 67	16,	35, 41, 42
skogsknipprot <i>Epipactis helleborine</i>	58	18	38
kärrknipprot <i>Epipactis palustris</i>	9, 58, 65	14	
brudsporre <i>Gymnadenia conopsea</i> var. <i>conopsea</i>	56, 58, 65, 67		
praktsporre <i>Gymnadenia conopsea</i> var. <i>densiflora</i>	55		
luktsporre <i>Gymnadenia odoratissima</i>	58		
honungsblomster <i>Herminium monorchis</i>	54, 60		
myggnäcklar (gulyxne) <i>Liparis loeselii</i>	58		

	Estland	Lettland	Litauen
rosensporre <i>Neottianthe cucullata</i>		16	
flugblomster <i>Ophrys insectifera</i>	58		
sankt Pers nycklar <i>Orchis mascula</i>	60		
krutbrännare <i>Orchis ustulata</i>	67		
[kanelkaveldun <i>Typha laxmannii</i>]			[31]
östersjötåg <i>Juncus balticus</i>		49	
trubbtåg <i>Juncus subnodulosus</i>	58, 65		
backfryle <i>Luzula divulgata</i>	58		
brunstarr <i>Carex acutiformis</i>	9, 55, 61		
darrgrässtarr <i>Carex brizoides</i>		50	
klubbstarr <i>Carex buxbaumii</i> ssp. <i>buxbaumii</i>	55, 61, 65		
strävstarr <i>Carex davalliana</i>	9, 55, 58, 65		
knagglestarr <i>Carex flava</i>	9, 55		
hartmansstarr <i>Carex hartmanii</i>	55, 61		
näbbstarr <i>Carex lepidocarpa</i>	9, 58		
ciliestarr <i>Carex pilosa</i>		22	
ryss-starr <i>Carex praecox</i>	1, 3	30	37
<i>Carex pseudobrizoides</i>		52	
loppstarr <i>Carex pulicaris</i>	55		
<i>Carex supina</i>		27	
luddstarr <i>Carex tomentosa</i>	55		
gräsull <i>Eriophorum latifolium</i>	9, 65		
axag <i>Schoenus ferrugineus</i>	58, 65		
östersjörör × <i>Anmocalamagrostis baltica</i>		49	
backskafting <i>Brachypodium pinnatum</i>	4, 56, 58, 65		
lundskafting <i>Brachypodium sylvaticum</i>	58	50	35
strävlosta <i>Bromus benekenii</i>			35
borsttåtel <i>Corynephorus canescens</i>			37, 41, 43
fingerhirs <i>Digitaria ischaemum</i>		23	44
kärleksgräs <i>Eragrostis minor</i>		23, 25	46
sandsvingel <i>Festuca polesica</i>		49	39, 43
<i>Festuca psammophila</i>			37
östlig sandsvingel <i>Festuca sabulosa</i>	8, 12		
<i>Glyceria nemoralis</i>			43
finskt myskgräs <i>Hierochloë australis</i>	4, 58		
älvmyskgräs <i>Hierochloë odorata</i> ssp. <i>hirta</i>	10, 59		
<i>Koeleria delavignei</i>			39
tofsäxing <i>Koeleria glauca</i>	12, 59	23, 27	37, 41
vildris <i>Leersia oryzoides</i>		20	
flentimotej <i>Phleum phleoides</i>	3, 67		
storgröe <i>Poa remota</i>	7		
älväxing <i>Sesleria coerulea</i>	5, 58, 60, 65, 67		

Calluna 27(4) 2010

BORÅS

ISSN 2000-2335

Innehåll

- 1 Bohlin, A.: *Tack, Leif-Eric!*
- 2 Niklasson, A. & Wall, S.: *Praktlav Xanthoria elegans funnen på ett parkeringshus i Göteborg (Vg)*
- 4 *Manusstopp för Calluna (1) 2011*
- 5 Johansson, G.: *Till minne av Berit Eriksson*
- 6 Niklasson, A.: *Ny fälthandbok för mossor*
- 8 Ljungstrand, E. & Sahlin, E.: *Föreningens resa genom Estland, Lettland och Litauen år 2010*

Västergötlands Botaniska Förening säljer

Västergötlands Flora, 743 sidor	200:–
Västergötlands Flora, Supplement 1, 53 sidor	20:–
Västergötlands Flora, Supplement 2, 32 sidor	20:–
Västergötlands Flora CD	50:–
Botanisk Västgotalitteratur, 63 sidor	50:–

Ev. portokostnad tillkommer.

Botaniska Föreningen i Göteborg säljer

Göteborgs och Bohus läns fanerogamer och ormbunkar (Fries 1971), 453 sidor	100:–
En frisk och blomstrande perenn (Bernström 1989), 144 sidor	100:–

Medlemmar i BFiG kan köpa böckerna (med medlemsrabatt) för 75:–